

Theaterkrant , 25 maart 2024 ©Tuur Devens

Gezien op 20 maart 2024, KVS, Brussel

Charlotte Bouckaert / Platform 0090 / KVS

You are an Object to me

DE STILLE LEVENS VAN MORANDI

Charlotte Bouckaert gaat in de performance *You Are An Object To Me* aan de slag met de stillelevens van de Italiaanse schilder Giorgio Morandi (1890 -1964). De waterkan blijft een kan, en toch weer niet. Morandi in stille beweging, en toch weer niet.

De 'natura morta' van Morandi ogen heel anders dan de eeuwenoude bekende stillelevens met dode vogels, klaar om geplukt te worden – met bloeiende en verlepte

bloemen, schedels en allerlei dode dingen die ons metaforisch wijzen op de 'vanitas', de ijdelheid en vergankelijkheid. Bij Morandi's schilderijen van vazen, potten en kruikjes zijn de voorwerpen wat ze zijn. Zijn stillevenen dragen een sfeer in zich van melancholie, ontroering, troost, genot van schoonheid.

Zoals Bouckaert in al haar performances doet, laat ze het eerst aan de kijker zelf over om de objecten te observeren en te interpreteren. De kijker maakt de objecten tot wat ze zijn. Een witte appel (naar René Magritte?) schuift traag over de witte canvasvloer van de ene naar de andere kant, en laat een zwarte streep als spoor achter. Het witte vlak lijkt in twee gedeeld.

De stilte van het licht

De aandacht van de toeschouwer gaat naar een witte waterkan in een hoek, naar een vaas en pot naast elkaar in de andere hoek, naar een witte peer in de derde hoek. In de vierde hoek is er niets. De witte peer begint zachtjes te draaien, de andere voorwerpen ook, ze stoppen en bewegen even later weer.

In de Morandi-compositie van vaas en pot draait de vaas op een draaischijfje. Wat later schuurt ze tegen de pot aan, en dat geluid wordt versterkt. De beelden komen langzaam bij de toeschouwer binnen. Bijna onopgemerkt is er een kan aan een koord tot halverwege in de ruimte gezakt, en wiebelt zacht na.

Mobiele objecten, geplukt uit schilderijen van Morandi, zijn in een ruimte geplaatst, in het wit en in witte schijn, rond een horizontaal fel wit vlak. Af en toe bewegen de objecten, maar ze blijven wat ze zijn: een kan, een witte appel, een witte peer. Ze zijn er, in 'de stilte van het licht', zoals Joost Zwagerman zou zeggen. In zijn gelijknamige bundel mijmert hij ook over het werk van Morandi: 'stilte is een ding.'

In de voorstelling van Charlotte Bouckaert is in het begin de stilte ook een ding. De dingen stralen wit licht uit, vangen de toeschouwer indringend. Daarna komen er geluiden bij, associatief met de bewegende momenten. Lichtbundels glijden over het canvas, vallen traag neer, verschuiven in witte en zwarte vlakken. Een kan valt om, zwarte vloeistof is haar schaduw, zo lijkt het.

Kleur

Een vrouw in grijs en wit (danseres Marie De Corte) legt zich in foetushouding op het canvas. Is zij de 'you' uit de titel? Zij kijkt naar de voorwerpen. Nu kijken wij via haar naar de objecten. Ze pakt ze vast, doet er iets mee. Ze kneedt de kan tot een verwrongen vaas, ze tekent schaduwen met houtskool op het witte vlak. Vanaf de rand bewerkt ze het canvas, beschildert het met rode verf die zij met de kwast uitsmeert, om dan de vloer weer helemaal wit te verven.

Een rode appel laat een rood spoor na, een blauwe bloem en citroenen zorgen voor meer kleur. De vrouw gaat in dialoog met de voorwerpen en het canvas. Achteraf gezien doet de vrouw heel veel, maar op de momenten zelf beleef je haar tussenkomsten als trage, zachte verstillingen.

Onrust en stilte wisselen elkaar harmonieus af. Ze bedekt de vloer met zwart papier, daarna met een groot vel wit papier. Ze kruipt eronder, het papier krijgt de kleuren van de geschilderde voorwerpen van Morandi. Mooi is het slotbeeld van die scène, als de vrouw het papieren blad tot een dikke prop kneedt.

De stilte en de weinige muziek schilderen de voorstelling mee, van minimalistische klanken tot zwaar geruis en dan weer naar stilte. De vrouw probeert met de woorden 'Wild thing, you make my heart sing' de dingen tot leven te roepen, om daarna afscheid te nemen met gemompel uit 'Where are all the flowers gone' van Marlene Dietrich. Laat de dingen zijn zoals ze zijn. De verstilling wordt compleet.

Als je van de werken van Morandi houdt, zul je wellicht genieten van deze performance. Bouckaert laat de belichte vredige stilte van de voorwerpen zachtjes 'leven' in licht onrustige momenten. Als je van deze voorstelling geniet, ga je misschien (terug) op zoek naar de schilderijen van Morandi. En ondertussen herschik ik – met deze performance als omlijsting – de 'prulletjes' in mijn boekenkast en kijk er naar.

Foto: Fred Debrock